

Spor Yöneticiliği Bölümünde Öğrenim Gören Spor Yöneticisi Adaylarının Öz Liderlik Davranışlarının İncelenmesi*

Examined of Self-Leadership Behaviour of Sports Manager Candidates Whose Studied of Department of Sports Management

ORIJİNAL ARAŞTIRMA/
ORIGINAL RESEARCH

Öz

Bu araştırmanın amacı, spor yöneticiliği bölümünde öğrenim gören spor yöneticisi adaylarının öz liderlik davranışlarını incelemektir. Araştırmanın çalışma grubunu Trabzon Üniversitesi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Ordu Üniversitesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi ve Karabük Üniversitelerinin Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Spor Yöneticiliği bölümünde öğrenim gören 231'i kadın (%33.2), 465'i erkek (%66.8) olmak üzere toplam 696 spor yöneticisi adayı oluşturmaktadır. Araştırmada nicel bir yöntem olan tarama modelinde anket tekniği kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan 'Kişisel Bilgi Formu' ile Houghton ve Neck (2002)'in geliştirmiş, Fidan (2018)'in Türkçeye uyarlamış olduğu 'Yenilenmiş Öz Liderlik Ölçeği (YÖLÖ)' kullanılmıştır. Verilerin analizinde istatistiksel yöntem olarak, t-testi, çok faktörlü ANOVA (MANOVA) ve Pearson Korelasyon testi kullanılmıştır. Araştırmanın bulguları doğrultusunda spor yöneticisi adaylarının öz liderlik davranışlarının orta düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Cinsiyet değişkeni incelendiğinde, öz liderlik davranışlarının yapıcı düşünce stratejileri-YDS boyutunda, anlamlı bir farklılık bulunurken ($t=2.2$; $p<0.05$); davranış odaklı stratejiler-DOS ($t=1.75$; $p>0.05$) ve doğal ödül stratejileri-DÖS boyutlarında farklılık bulunmamıştır ($t=1.40$; $p>0.05$). Yaş ile öz liderlik arasında yapılan korelasyonda, YÖLÖ'nün boyutları; YDS ile DOS ($r=0.81$, $p=0.00$), YDS ile DÖS ($r=0.83$, $p=0.00$), DÖS ile DOS ($r=0.81$, $p=0.00$) arasında pozitif, yaş ile YÖLÖ boyutları arasında ise negatif yönde korelasyon olmasına karşın ($r=-0.02$, $p=0.00$) YÖLÖ boyutları ile yaş arasındaki korelasyon sonuçları anlamlı değildir. Sınıf ve gönüllü katılım durumu değişkenleri ile ilgili yapılan analizlerde istatistiksel açıdan anlamlı sonuçlara ulaşılamamıştır ($p>0.05$). Sonuç olarak, spor yöneticisi adaylarının ortalama değerinde bir öz liderlik davranışına sahip oldukları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Spor Yönetimi, Spor Yöneticisi, Lider, Liderlik, Öz Liderlik.

Zafer GAYRETLİ^{1†},

Akın ÇELİK²,

¹Trabzon Üniversitesi, Trabzon,
<https://orcid.org/0000-0003-1512-5706>

²Trabzon Üniversitesi, Trabzon,
<https://orcid.org/0000-0002-2411-5465>

Yayın Bilgisi

Gönderi Tarihi: 10.01.2020

Kabul Tarihi: 26.06.2020

Online Yayın Tarihi: 30.06.2020

DOI:10.33459cbubesbd.673298

Abstract

The goal of the current study is to investigate the sports manager candidates' self-leadership behaviours. The study 696 participants (465 male: 231 female) consisted of students who pursue a bachelor degree in department of physical education and sports. The researcher collected the data from Trabzon University, Recep Tayyip Erdogan University, Ordu University, Ondokuz Mayıs University and Karabuk University. Survey method was used in the screening model. The researcher used the Turkish version of 'Revised Self-Leadership Questionnaire (RSLQ) (Fidan, 2018). T-test, multi-factor ANOVA (MANOVA) and Pearson Correlation test are used for inferential statistics. Research findings indicated that self-leadership behaviour of sports manager candidates are medium level. According to gender variability, while it finds that significant differences to self-leadership behaviour's constructive opinion strategies in level of YDS ($t=2.2$; $p<0.05$), it is not found a difference in level of behaviour oriented strategies-BOS ($t=1.75$; $p>0.05$) and natural prize strategies-NPS ($t=1.40$; $p>0.05$). In the correlation between age and self-leadership, the sizes of RSLQ; between YDS and BOS ($r=0.81$, $p=0.00$), YDS and NPS ($r=0.83$, $p=0.00$), NPS and BOS ($r=0.81$, $p=0.00$) is positive, despite the between age and RSLQ is negative correlation ($r=-0.02$, $p=0.00$), RSLQ sizes and age correlation results are not meaningful. Statistically significant results could not be obtained in the analyses regarding variables of class and volunteer participation status ($p>0.05$). As a result, it was found that the candidates of sports manager have a self-leadership behaviour above the average value.

Keywords: Sports Management, Sports Manager, Leader, Leadership, Self Leadership.

* Bu çalışma birinci yazarın yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

† Sorumlu yazar: Zafer GAYRETLİ, zaferrgayretli@gmail.com

GİRİŞ

Spor, geçmiş yıllardan beri dünyada var olmakta olan endüstrilerden biridir. Spor yönetimi ise, son 50 yıldan itibaren gelişmekte olup, spor örgütlerinin ve etkinliklerinin geniş çapta büyümesi ile birlikte önemi de daha da artmıştır. Son yıllarda dünyada ve ülkemizde önemi daha çok anlaşılmış olan bu sektöre uygun yönetim ve işletme becerileri kazanmış bireylerin yetiştirilmesi önemle vurgulanmıştır. Son birkaç yüzyılda geliştirilmekte olan spor yönetimi yapısı, bütün paydaşları bir araya getiren farklı yapısal özelliklere de sahip olmaktadır (Basım ve Argan, 2009). Bilgi ve teknoloji çağının hayatın birçok alanında önemli değişim ve gelişimler yaratması sonucunda spor yönetim bilimleri alanına olan ihtiyaç artmıştır. Bu bağlamda da, spor yönetimini üstlenmekte olan yöneticilerin yetiştirilmesi, sporun gelişimi açısından oldukça önemli hale gelmiştir (Sunay, 2009).

Artık gelinen noktada, spor yöneticiliği alanı meslek grubu içerisinde kabul görmekte ve günümüzde spor potansiyeline karşın sporun amatör bir şekilde ve yalnızca gönüllülük esasıyla yönetiminin yeterli olmayacağı anlaşılmaktadır. Bu sebeple, spor çatısı altında görev üstlenecek olan spor yöneticilerinin, bu mesleği sevmelerinin yanında, kişisel becerilerine, tecrübelerine, mesleki bilgilerine, yaratıcılıklarına, örgütsel bağlılıklarına ve spor yöneticiliği eğitimlerine de sahip olmaları önem teşkil etmektedir (Yetim ve Şenel, 2001). Sosyal ve ekonomik alanlardaki yeni oluşumlar ile bilim ve teknolojik gelişmeler bütün organizasyonların görev ve hizmet alanlarını geliştirmekte, bunun yanında bu görev ve hizmetlerin karşılanması noktasında birtakım güçlükler ortaya çıkmaktadır. Bu organizasyonlar toplumun beklentilerine de karşılık vermek durumundadırlar. Günümüzde de bu nedenlerden dolayı spor yöneticisinde olması gereken nitelikler değişmektedir (Doğu, 2011).

Her toplumun veya kurumun idare edilebilmeye ihtiyacı vardır. Kurumlarda kuşkusuz herhangi bir çalışanın, kurumunun yönetimini kabullenmesi; hedef, yöntem, prensip ve amaç belirlemesi, yönetsel kararlar verebilmesi ve teşkilat içerisindeki bölümler ve çalışmakta olan bireyler arasındaki uyum ve koordinasyonu sağlaması gerekmektedir (Eskicioğlu, Mirzeoğlu ve Çelebi, 2004). Bununla birlikte spor yöneticilerinin işlerinde başarılı olabilmeleri pek çok alanda donanıma sahip olmaları ve ustalıklı yerine getirebilmeleri ile mümkün olmaktadır. Yönetme ve liderlik yeteneğinin, tecrübenin, diplomasının, esnekliğin, özeleştirinin, liyakatin, cesaretin, saygı uyandırabilmenin, güven verebilmenin, motive edebilmenin ve ekip çalışmasının kazanılması bu

niteliklerden bazılarıdır (Yetim, 2002). Son zamanlarda ise, kendi kendini yönetebilen ekiplere doğru bir yönelme olmakta ve liderliğin pek çok rolünün ekip üyelerince paylaşılmakta ya da birlikte kullanılmakta olduğu örgütsel düzenlenmelere doğru bir eğilim gösterdiği görülmektedir. Kendini yöneten takım üyelerinde aranmakta olan birtakım önemli özelliklerin arasında da karşımıza öz liderlik becerisi çıkmaktadır (Elloy, 2008).

Öz liderlik, kişinin kendi tutumlarını ve düşüncelerini denetlediği, belirlenmiş birtakım bilişsel ve davranışsal stratejileri kullanarak kendi kendilerini tesir edip yönlendirdiği bir süreçtir (Neck ve Houghton, 2006). Ayrıca karşılaşılan güçlüklerle mücadele etme ve bu zorlukların üstesinden gelebilme adına bireyin kendi kendini motive ederek bir öz etkileşim sürecine girmesiyle davranışlarında meydana getirdiği değişim fark edilerek ele alınması da mümkündür (Canbaş, 2004).

Spor anlayışının değişimi ve gelişimi ile birlikte spor yönetimi büyük önem kazanmıştır. Fakat gerek resmîyette gerekse özel kuruluşlarda idareci kadrosunda spor ve spor yönetimi alan bilgisine sahip olmayan birçok kişi görev almaktadır. Bu sebeple, eğitim kurumlarının spor yöneticisi adaylarının öz liderlik davranışlarını geliştirmede önemli bir yere sahip olduğu belirtilebilir. Literatür incelendiğinde çeşitli alanlardaki yöneticilerin öz liderlik özelliklerinin incelendiği çalışmalar olmasına karşın (Arlı, 2011; Demiröz, 2015; Güçlü, 2016; Semerci, Güney, Alper-Ay ve Semerci, 2010; Türköz, 2010; Zyl, 2008), spor yönetimi alanında öz liderlik davranışlarının incelenmesine ilişkin yapılmış çalışmaların oldukça kısıtlı olduğu görülmüştür (Bozyiğit ve Çetin, 2019; Bum, 2018; Erdeveciler ve Balcı, 2017; Megheirkouni, 2018; Mutlu ve Algül, 2019; Öcal, 2015). Bu açıdan çalışmadan elde edilecek olan sonuçların, spor yöneticisi adaylarının kendilerine hedefler belirleyerek başarılı performans hayal etme, kendilerini ödüllendirme, iş tatminini sağlama ve motivasyonlarını en üst düzeye çıkarma noktasında literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu sebeple araştırmanın amacı, spor yöneticiliği bölümünde öğrenim gören spor yöneticisi adaylarının öz liderlik davranışlarını belirlemektir.

YÖNTEM

Araştırmada nicel bir yöntem olan tarama modeli kullanılmıştır. Tarama araştırmalarının amacı, genel olarak araştırma konusu ile ilgili mevcut durumu betimlemektir. Bu amaca ilişkin

olarak tarama araştırmalarında genel olarak geniş bir topluluktan bilgi toplanır (Büyüköztürk, Kılıç Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2012). Araştırmada veri toplama tekniği olarak ise tarama yöntemi çatısı altında sürekli faydalanılan anket tekniği kullanılmıştır (Nachmias ve Nachmias, 1996).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2018-2019 eğitim-öğretim yılında Trabzon Üniversitesi'nin (n=81; %11.6), Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi'nin (n=206; %29.6), Ordu Üniversitesi'nin (n=100; %14.4), Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nin (n=146; %21.0) ve Karabük Üniversitesi'nin (n=163; %23.4) Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Spor Yöneticiliği bölümünde öğrenim gören 231'i kadın (%33.2), 465'i erkek (%66.8) olmak üzere toplam 696 spor yöneticisi adayı oluşturmaktadır. Araştırma verilerinin toplanmasında, tesadüfi örnekleme yöntemlerinden kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır (Baştürk ve Taştepe, 2013).

Veri Toplama Aracı

Araştırma verilerinin toplanmasında spor yöneticisi adaylarının öz liderlik davranışlarını belirlemek için “Yenilenmiş Öz Liderlik Ölçeği” ve araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Yenilenmiş Öz Liderlik Ölçeği Houghton ve Neck (2002) tarafından geliştirilmiş, Fidan (2018) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçek, 35 maddeden oluşmakla birlikte 3 boyutlu ve 9 alt faktörlü bir yapıdadır. Bu alt faktörler; Davranış Odaklı Stratejiler-DOS (öz- hedef belirleme, öz-ödül, öz-ceza, öz-gözlem, öz-hatırlatıcılar), Doğal Ödül Stratejileri-DÖS (doğal ödüllere düşünceyi odaklama) ve Yapıcı Düşünce Stratejileri-YDS (başarılı performans hayali, öz-konuşma, düşüncelerini değerlendirme) olarak sıralanmaktadır. Ölçek maddeleri “5’li Likert Tipi Ölçek” formundadır. Likert seçenekleri “(1) Kesinlikle Katılmıyorum”, “(2) Kesinlikle Katılmıyorum”, “(3) Orta Derecede Katılıyorum”, “(4) Çok Katılıyorum” ve “(5) Kesinlikle Katılıyorum” biçiminde sıralanmış ve puanlamada buna uygun olarak yapılmıştır. YÖLÖ’ nün iç tutarlılık katsayıları, ölçeğin tamamında .96, davranış odaklı stratejiler .97, doğal ödül stratejileri .89 ve yapıcı düşünme stratejileri alt boyutlarında .95 olarak tespit edilmiştir. Bu çalışma da ise iç tutarlılık katsayıları ölçeğin tamamında 0.93, davranış odaklı stratejiler alt boyutunda 0.77, doğal ödül stratejileri alt boyutunda 0.80 ve yapıcı düşünme stratejileri alt boyutunda 0.91’dir. Araştırmada kullanılmak üzere belirlenmiş ‘Yenilenmiş Öz Liderlik Ölçeği’ için 2018-2019 eğitim-öğretim yılında araştırmacı tarafından gerekli onayların

alınmasından sonra çalışma grubunu oluşturmuş olan spor yöneticisi adaylarına uygulanmıştır. Anket uygulanmadan önce araştırmanın amacı katılımcılara açıklanmış ve dikkat edilecek hususlar açıklanarak gerekli uyarılar yapılmıştır. Veri toplama aracının uygulanmasında spor yöneticisi adaylarının gönüllü olarak katılımı esas alınmış ve toplanmış olan anket formları değerlendirilerek noksan veya hatalı doldurulmuş olanlar araştırma kapsamı dışında tutulmuştur. Daha sonra uygulanmış olan anketlerin geçerli ve kabul edilebilir boyutta olanları bilgisayar ortamına aktarılarak uygun istatistiklerle değerlendirilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırmada toplanmış olan verilerin analizi SPSS 21.0 istatistik paket programında analiz edilmiştir. Verilerin analizinde istatistikî yöntem olarak; frekans, aritmetik ortalama, standart sapma; bağımsız gruplar için t-testi, çok faktörlü ANOVA (MANOVA) ve Pearson korelasyon testi kullanılmıştır. Verilerin parametrik testlerin ön koşullarını sağlayıp sağlamadığına Çarpıklık ve Basıklık (verilerin normal dağılım durumu) değerleri ve Levene (varyansların eşitliği) testi sonuçları incelenerek karar verilmiştir (Büyüköztürk, 2010). Kline'ye (2011) göre çarpıklık ve basıklık değerleri sırasıyla | 3.0 | ve | 10.0 |'ı aşmamalıdır; çalışmada bu değerler dikkate alınmıştır. Çalışmada elde edilen çarpıklık ve basıklık değerleri bu aralıkta olduğundan dağılımın normal olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle çalışmada parametrik testler kullanılmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde, spor yöneticisi adaylarının öz liderlik davranışlarını yerine getirme düzeylerini belirlemek için spor yöneticisi adaylarından anket yolu ile toplanan veriler analiz edilmiştir. Yapılan analizler sonucunda elde edilmiş olan bulgular, araştırmanın alt problemleri doğrultusunda tablolastırılarak verilmiştir.

Tablo 1. Yenilenmiş öz liderlik ölçeği puanlarının dağılımı

	Madde Sayısı	n	Ort.	Ss	Çarpıklık	Basıklık	Min.	Mak.
DOS	18	696	3.43	0.53	-0.53	0.31	1.56	4.72
DÖS	5	696	3.74	0.85	-0.97	0.82	1.00	5.00
YDS	12	696	3.65	0.83	-0.75	0.52	1.00	5.00

Araştırmaya konu olan spor yöneticisi adaylarının YÖLÖ'nün, Davranış Odaklı Stratejiler (DOS) boyutundan elde edilen puanlarının aritmetik ortalaması 3.43, standart sapması 0.53; Doğal Ödül Stratejiler (DÖS) boyutundan elde edilen puanlarının aritmetik ortalaması 3.74, standart sapması 0.85 ve Yapıcı Düşünce Stratejileri (YDS) boyutundan elde edilen puanlarının aritmetik ortalaması 3.65, standart sapması 0.83'tür. Ayrıca, spor yöneticisi adaylarının YÖLÖ'nün boyutlarından ulaşılan toplam puanlarının normallik varsayımını sağlayıp sağlamadığına dair çarpıklık ve basıklık katsayıları hesaplanmıştır (Tablo 1). Bu katsayılarla ilgili değerler Tablo 1'de de görüldüğü üzere DOS boyutunda çarpıklık -0.53, basıklık 0.31; DÖS boyutunda çarpıklık -0.97, basıklık 0.82 ve YDS boyutunda çarpıklık -0.75, basıklık 0.52 olarak hesaplanmıştır. YÖLÖ'nün boyutlarından elde edilen verilerin normal dağılım varsayımını sağlamış olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Spor yöneticisi adaylarının “cinsiyet” değişkeni ile öz liderlik davranışları arasındaki ilişkiye yönelik t-testi sonuçları

	Cinsiyet	n	\bar{x}	Ss	t	Sd	p
DOS	Kadın	231	3.48	0.53	1.75	694	0.08
	Erkek	465	3.41	0.53			
DÖS	Kadın	231	3.81	0.55	1.40	694	0.16
	Erkek	465	3.72	0.40			
YDS	Kadın	231	3.75	0.53	2.20	694	0.02*
	Erkek	465	3.61	0.39			

*p<0.05

YÖLÖ'nün cinsiyet değişkenine göre t-testi sonuçları incelendiğinde; DOS, DÖS ve YDS kadın spor yöneticisi adaylarının öz liderlik ortalamalarının, erkek spor yöneticisi adaylarına göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Öz liderlik ölçeği boyutları incelendiğinde; DOS ve DÖS boyutlarında kadın ve erkek adaylarının ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı görülmüştür (DOS, t=1.75; p>0.05; DÖS, t=1.40; p>0.05). Ancak YDS boyutunda kadın ve erkek adayların puan ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olduğu görülmüştür. (YDS, t=2.2; p<0.05). YDS boyutunda kadın spor yöneticisi adaylarının öz liderlik ortalamalarının (Ort.=3.75), erkek spor yöneticisi adaylarının öz liderlik ortalamalarına (Ort.=3.61) göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 3. Spor yöneticisi adaylarının “yaş” değişkeni ile öz liderlik davranışları arasındaki ilişkiye yönelik korelasyon testi sonuçları

	DOS	DÖS	YDS	Yas
DOS	1			
DÖS	0.81**	1		
YDS	0.81**	0.83**	1	
Yas	0.02	0.00	-0.02	1

**p<0.01

Yenilenmiş öz liderlik ölçeği boyutları, davranış odaklı stratejiler, doğal ödül stratejileri, yapıcı düşünce stratejileri ve yaş değişkeni arasındaki ilişkiyi test etmek amacıyla Pearson Korelasyon testi yapılmıştır (Tablo 3). Tablo 3’egöre, YÖLÖ kendi içerisinde incelendiğinde, YDS ile DOS arasında pozitif yönde yüksek düzeyde anlamlı ilişki [$r=0.81$, $p=0.00$]; YDS ile DÖS arasında pozitif yönde yüksek düzeyde anlamlı ilişki [$r=-0.83$, $p=0.00$]; DÖS ile DOS arasında pozitif yönde yüksek düzeyde anlamlı ilişkinin olduğu belirlenmiştir [$r=-0.81$, $p=0.00$]. Yaş ile YÖLÖ boyutları arasında oldukça düşük düzeyde ilişki olup, bu ilişki istatistiksel açıdan anlamlı değildir.

Tablo 4. Spor yöneticisi adaylarının “sınıf” değişkeni ile öz liderlik davranışları arasındaki ilişkiye yönelik MANOVA sonuçları

	Sınıf	n	\bar{x}	Ss	Sd	F	p	Anlamlı Fark
DOS	1. sınıf	191	3.41	0.55				
	2. sınıf	176	3.50	0.50	3-692	1.60	0.19	-
	3. sınıf	168	3.43	0.49				
	4. sınıf	161	3.38	0.58				
DÖS	1. sınıf	191	3.76	0.90				
	2. sınıf	176	3.79	0.82	3-692	0.51	0.68	-
	3. sınıf	168	3.75	0.77				
	4. sınıf	161	3.68	0.91				
YDS	1. sınıf	191	3.65	0.85				
	2. sınıf	176	3.77	0.80	3-692	1.92	0.12	-
	3. sınıf	168	3.63	0.74				
	4. sınıf	161	3.55	0.94				

Tablo 4 incelendiğinde; MANOVA sonuçları, sınıf değişkeninin YÖLÖ boyutları üzerindeki temel etkisinin anlamlı olmadığını göstermektedir [$\lambda=0.98$, $F(9, 1679.43)=1.21$, $p>0.05$].

Tablo 5. Spor yöneticisi adaylarının “gönüllü katılım durumu” değişkeni ile öz liderlik davranışları arasındaki ilişkiye yönelik t-testi sonuçları

	Gönüllü Katılım Durumu	n	\bar{x}	Ss	t	Sd	p
DOS	Katıldım	421	3.44	0.54	0.50	694	0.62
	Katılmadım	275	3.42	0.52			
DÖS	Katıldım	421	3.78	0.89	1.10	694	0.27
	Katılmadım	275	3.70	0.79			
YDS	Katıldım	421	3.69	0.86	1.39	694	0.17
	Katılmadım	275	3.60	0.79			

YÖLÖ'nün gönüllü katılım durumu değişkenine göre t-testi sonuçları incelendiğinde (Tablo 5); DOS, DÖS ve YDS boyutlarında spor yöneticisi adaylarının gönüllü katılımında bulunanların ortalamalarının (DOS, Ort.=3.44; DÖS, Ort.=3.78; YDS, Ort.=3.69), gönüllü katılımında bulunmayanların ortalamalarına (DOS, Ort.=3.42; DÖS, Ort.=3.70; YDS, Ort.=3.60) göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Öz liderlik ölçeği boyutları incelendiğinde; DOS, DÖS ve YDS boyutlarında spor yöneticisi adaylarının gönüllü katılım durumları ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı değildir (DOS, $t=0.50$; $p>0.05$; DÖS, $t=1.10$; $p>0.05$; YDS, $t=1.39$; $p>0.05$).

TARTIŞMA VE SONUÇ

Spor yöneticisi adaylarının öz liderlik davranışlarının incelenmiş olduğu bu çalışmadan ulaşılan bulgular bu bölümde değerlendirilmiş ve yorumlanmıştır. Tespit edilmiş olan bulgular, konuyla ilgili literatür taraması sonucunda elde edilmiş olan bulgular ile desteklenmiştir. Spor yöneticisi adaylarının YÖLÖ'nün, DOS, DÖS ve YDS boyutlarından alınan puanların ortalama değerinin üzerinde olduğu görülmektedir (Tablo 1). Bu durum spor yöneticisi adaylarının öz liderlik davranışlarının YÖLÖ'nün boyutlarında ortalamasının üzerinde olması sebebiyle spor yöneticisi adaylarının gelişmiş öz liderlik davranışına sahip oldukları şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca araştırma bulgularının boyutları incelendiğinde; DÖS boyutunun diğer boyutlara göre daha yüksek ortalama puanına sahip olduğu, en düşük ortalama puanına ise DOS boyutunun sahip olduğu görülmüştür (Tablo 1). Bu bulgu ise, Göksoy, Emen ve Yenipınar (2014) ve Ağırman'ın (2016) yapmış olduğu çalışmalarla paralellik göstermektedir. Araştırma bulgularının da literatür ile tutarlılık gösterdiği söylenebilir.

Cinsiyet değişkenine göre YÖLÖ boyutları incelendiğinde; YÖLÖ'nün YDS boyutunda kadın ve erkek spor yöneticisi adayları arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olduğu görülmüştür. DOS ve DÖS boyutlarında ise, kadın ve erkek spor yöneticisi adayların ortalama puanları arasındaki farklılık istatistiksel açıdan anlamlı değildir (Tablo 2). Spor yöneticisi adaylarının cinsiyete göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılığın tespit edildiği YDS boyutundaki bulgular, kadın spor yöneticisi adaylarının erkek spor yöneticisi adaylarından daha fazla yapıcı düşünce stratejilerini kullandıkları görülmüştür. Artık günümüz spor çatısı altında kadın yöneticilerin kendini göstermesi ve bu sayının artacağı düşüncesi ile birlikte kadın yöneticilerin başarıya ulaşmak için kendilerine hedefler belirlemesi, performanslarını başarıya odaklamaları ve bu hedefleri değerlendirmeleri YDS boyutunun ne kadar önemli olduğunun göstergesi olarak düşünülebilir. Özsoy (2012) tarafından yapılan çalışmada cinsiyet değişkeninin YDS üzerinde anlamlı bir farklılık yarattığı, kadın iş görenlerin yapıcı düşünce stratejilerinin erkek iş görenlere göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Demiröz'ün (2015) genç çalışanlar üzerinde yapmış olduğu çalışmasında cinsiyet değişkeninin öz liderlik algısını etkilediği görülmüştür. Uğurluoğlu'nun (2010) yapmış olduğu çalışmada da kadın çalışanların YDS'yi kullanma eğilimlerinin erkek çalışanlara göre daha fazla olduğu görülmüştür. Araştırmadaki bulgular, yukarıda belirtilmiş olan araştırma bulguları ile benzerlik göstermektedir. Bu durumda çalışma bulgularının literatür ile tutarlılık göstermiş olduğu söylenebilir. Akkuş (2018) tarafından yapılan çalışmada ise öz liderlik stratejileri (DOS, DÖS ve YDS) boyutlarının bütününde kadın spor yöneticilerinin erkek spor yöneticilerinden anlamlı düzeyde ve yüksek ortalamaya sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca Ağırman (2016), Çakır (2015), Kazan (1999), Senger (2014) ve Türköz'ün (2010) çalışmalarında cinsiyet değişkeninin öz liderlik boyutları üzerinde anlamlı farklılığa neden olmadığı görülmüştür. Bu çalışmalar da araştırmanın bulguları ile benzerlik göstermemektedir.

Yaş değişkenine göre YÖLÖ boyutları incelendiğinde; YÖLÖ'nün boyutları arasında pozitif yönde yüksek düzeyde anlamlı ilişki olmasına karşın, Yaş ile YÖLÖ boyutları arasında oldukça düşük düzeyde bir ilişki olup, bu ilişki istatistiksel açıdan anlamlı değildir (Tablo 3). Bu durumda spor yöneticisi adaylarının yaş değişkenine göre öz liderlik davranışlarında farklılık olmadığını göstermektedir. Türköz (2010) tarafından yapılan çalışmada yaş değişkeninin Savunma Sanayi çalışanlarının öz liderlik algılamalarına olan etkileri açısından anlamlı bir ilişkide olmadığı görülmüştür. Demiröz'ün (2015) yapmış olduğu çalışmada yaş değişkeninin öz

liderlik algısını etkilemediği görülmüştür. Carmeli, Meitar ve Weisberg (2006) tarafından yapılan çalışmada da yaş değişkeninin bireylerin öz liderlik kavramaları üzerinde herhangi bir farklılığa sebep olmadığı görülmüştür. Araştırmadaki bulgular, yukarıda belirtilmiş olan araştırma bulguları ile benzerlik göstermektedir. Bu durumda çalışma bulgularının literatür ile tutarlılık göstermiş olduğu söylenebilir. Ayrıca Arlı (2011) tarafından yapılan çalışmada yaş değişkeninin öz liderlik boyutları ile olan ilişkisi incelenmiş, yaşın kendini ödüllendirme ve kendi kendine konuşma boyutlarında anlamlı farklılık yarattığı görülmüştür. Kazan (1999) tarafından yapılan çalışmada ise, yaş değişkeninin çalışanların öz liderlik davranışları sergileme eğilimini azalttığı görülmüştür. Bu çalışmalar da araştırmanın bulguları ile benzerlik göstermemektedir.

Sınıf değişkenine göre YÖLÖ boyutları incelendiğinde; YÖLÖ'nün her üç boyutunda da istatistiksel açıdan anlamlı farklılığın olmadığı görülmüştür. Bulgulara göre DOS, DÖS ve YDS boyutlarında 2. sınıfta öğrenim görmekte olan spor yöneticisi adaylarının ortalama puanlarının daha yüksek olmasına rağmen, sınıflar arasındaki öz liderlik davranışlarının farklılığından söz etmek mümkün değildir (Tablo 4). 2. sınıfta öğrenim gören spor yöneticisi adaylarının öz liderlik davranışları ortalamalarının yüksek olmasının nedeninin, 1. 3. ve 4. sınıflara göre, eğitim gördükleri dönemde spor yönetimi ve liderlik alan bilgisi derslerinin yoğun olmasından ötürü bu alanda daha kapsamlı ve etkili bilgilere sahip oldukları ve bu bilgileri daha iyi uyguladıkları söylenebilir.

Gönüllü katılım durumu değişkenine göre YÖLÖ boyutları incelendiğinde YÖLÖ'nün DOS, DÖS ve YDS boyutlarında spor yöneticisi adaylarının gönüllü katılımında bulunan adaylarının ortalamalarının, gönüllü katılımında bulunmayan adaylara göre daha yüksek olduğu görülmektedir (Tablo 5). YÖLÖ'nün boyutları incelenmiş olduğunda; DOS, DÖS ve YDS boyutlarında spor yöneticisi adaylarının gönüllü katılım durumları ortalama puanları arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılığın olmadığı görülmüştür. Liderliğin doğuştan gelen bir özellik olmasının yanında öz liderliğin bireyin kendi içinde geliştirilebilir yanının baskın olması bu durumu destekler niteliktedir.

Sonuç olarak, spor yöneticisi adaylarının ortalama değerinin üzerinde bir öz liderlik davranışına sahip oldukları görülmektedir. Ayrıca kadın spor yöneticisi adaylarının yapıcı düşünce stratejilerinin (başarılı performans hayali, öz-konuşma ve düşüncelerini değerlendirme) daha iyi olduğu, spor yöneticisi adaylarının yaşlarının, sınıflarının ve gönüllü katılım

durumlarının öz liderlik davranışlarında farklılığa neden olmadığı görülmüştür. Spor yöneticisi adaylarının öz liderlik davranışlarını yerine getirme düzeylerini arttırmak için kendilerini geliştirmeleri gerektiği, kadın spor yöneticisi adaylarının öz liderlik davranışlarını yerine getirme düzeylerini geliştirebilmeleri için alana özgü kaynakları okumaları, mevcut çalışmada yaş ile öz liderlik boyutları arasında düşük seviyede bir ilişki olduğundan yaşın öz liderlik boyutları üzerindeki etkisine ilişkin akademik çalışmalar yapılması, üniversite eğitiminin son yıllarında olan spor yöneticisi adaylarının öz liderlik davranışlarının geliştirilebilmesi için seminerler veya eğitimler verilmeli, son sınıflarda liderlikle ilgili dersler yeniden gözden geçirilmeli gereken durumlarda ek dersler yapılmalı, spor yöneticisi adaylarının gönüllülük esasına bağlı olarak organizasyonlarda görev almaları ve bireysel özelliklerinin geliştirilmesine imkân verilen bir ortamda olmalarının sağlanması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

- Ağırman, N. (2016). *Sınıf öğretmenlerinin öğretmen yeterlik ve öğretmen liderlik düzeylerinin değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.
- Akkuş, M. (2018). *İlkokul ve ortaokul öğretmenlerinin öz liderlikleri ile sınıf yönetimi öz yeterlik algıları arasındaki ilişki* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Arlı, Ö. (2011). *Bazı öncül ve ardıllarıyla öz liderlik: İlköğretim öğretmenleri üzerine bir araştırma* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Kara Harp Okulu, Savunma Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Basım, N. H. ve Argan, M. (2009). *Spor yönetimi* (1. baskı). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Baştürk, S. ve Taştepe, M. (2013). Evren ve örneklem. S. Baştürk (Ed.). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Vize Yayıncılık.
- Bozyiğit, E. ve Çetin, E. (2019). Spor bilimleri öğrencilerinin kendi kendine liderlik düzeylerinin incelenmesi. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*. 17(1), 78-87.
- Bum, C. H. (2018). Relationships between self-leadership, commitment to exercise, and exercise adherence among sport participants. *Social Behavior and Personality: an international journal*, 46(12), 1983-1995.
- Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı* (12. baskı). Ankara: Pegem.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (12. baskı). Ankara: Pegem.
- Canbaş, S. H. (2004). *Liderlik yaklaşımları ve yaklaşımlara özgü süreçler: Kara harp okulu liderlik sistemine yönelik bir araştırma* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Kara Harp Okulu, Savunma Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Carmeli, A., Meitar, R. and Weisberg, J. (2006). Self-leadership skills and work innovative behavior at work. *International Journal of Manpower*. 27(1), 75-90.
- Çakır, M. (2015). *Öğretmenlerin liderlik stilleri ile sınıf içi öğretmen davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi: İzmir ili, Konak ilçesi örneği* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.

- Demiröz, K. C. (2015). *Genç çalışanların öz liderlik algılarıyla yöneticilerinin çatışma yönetimi tarzı arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Okan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Doğu, G. (2011). Spor yönetimi ve organizasyon. N. Mirzeoğlu (Ed.), *Spor bilimlerine giriş* içinde (s. 244-268). Ankara: Spor Yayınevi.
- Elloy, D. F. (2008). The relationship between self-leadership behaviors and organization variables in a self-managed work team environment. *Management Research News*. 31(11), 801-810.
- Erdeveciler, Ö. ve Balcı, V. (2017). The effect of creative drama training on the self leadership skills of students of the department of sports management. *International Refereed Journal of Humanities and Academic Sciences*. 6(21), 37-67.
- Eskicioğlu, Y., Mirzeoğlu, N. ve Çelebi, M. (2004). *Gençlik ve spor il müdürlerinin verimliliklerini etkileyen faktörlerin analizi*. 8. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi'nde bildiri özet kitabı, Antalya.
- Fidan, M. (2018). Yenilenen öz-liderlik ölçeğini üniversite öğrencileri örnekleminde Türkçeye uyarlama çalışması. *Uluslararası Liderlik Eğitimi Dergisi (ULED)*. 2(2), 1-16.
- Göksoy, S., Emen, E. ve Yenipınar, G. (2014). Öğretmenlerin öz liderlik rolleri ile örgütsel vatandaşlık davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi*. 11(1), 103-116.
- Güçlü, E. (2016). *Lider adaylarının sahip oldukları sportif fiziksel kabiliyetin öz liderlik, disiplin ve akademik başarı ile ilişkisi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Kara Harp Okulu, Savunma Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Houghton, J. D. and Neck, C. P. (2002). The revised self-leadership questionnaire: Testing a hierarchical factor structure for self-leadership. *Journal of Managerial Psychology*. 17(8), 672-691.
- Kazan, A. L. (1999). *Exploring the concept of self-leadership: Factor simpancting self- leadership of ohio americorp's members* (Unpublished doctoral dissertation). The Ohio State University, Columbus.
- Kline, R. B. (2011). *Principles and practice of structural equation modeling* (3rd ed.). New York: Guilford Press.
- Megheirkouni, M. (2018). Self-leadership strategies and career success: insight on sports organizations. *Sport, Business and Management: An International Journal*. 8(2), 393-409
- Mutlu, T. O. ve Algül, M. (2019). Kick boks sporcularının öz liderlik alguları ile sporda kişiler arası davranış düzeylerinin incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 6(3), 35-48.
- Nachmias, C. F. and Nachmias, D. (1996). *Research methods in the social sciences* (5th ed.). New York: St. Martin's Press.
- Neck, C. P. and Houghton, J. D. (2006). Two decades of self-leadership the ory and research past developments, present trends, and future possibilities. *Journal of Managerial Psychology*. 21(4), 270-295.
- Öcal, K. (2015). *Rekreasyonda kariyer planlama, insan kaynakları yönetimi ve öz liderlik stratejileri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- Özsoy, İ. (2012). *Örgüt iklimi, öz liderlik ve iş tatmininin ar-ge performansına etkisi: Savunma sanayisinde bir araştırma* (Yayınlanmamış doktora tezi). Kara Harp Okulu, Savunma Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Semerci, N., Güney, K., Alper-Ay, F. ve Semerci, Ç. (2010). Classroom teacher candidates self-leadership behaviour. *African Journal of Business Management*. 4(7), 1381-1385.
- Senger, K. (2014). *Öğretmenlerin liderlik yönetimi algularının incelenmesi: Kars ili örneği* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Kafkas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kars.
- Sunay, H. (2009). *Spor yönetimi*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Türköz, T. (2010). *Çalışanların öz-liderlik algısının izlenim yöntemi taktiklerini kullanımlarına olan etkileri: Savunma sanayinde uygulamalı bir araştırma* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Kara Harp Okulu, Savunma Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Gayretli, Z. ve Çelik, A. (2020). Spor yöneticiliği bölümünde öğrenim gören spor yöneticisi adaylarının öz liderlik davranışlarının incelenmesi. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 15(1), 18-30.

Uğurluoğlu, Ö. (2010). Kendi kendine liderlik stratejileri üzerine bir araştırma. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 24(1), 175-191.

Yetim, A. (2002). Başarılı bir spor yöneticisinin özellikleri. *Ankara G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 15-18.

Yetim, A. ve Şenel, Ö. (2001). Türkiye’de spor yöneticisi yetiştirme faaliyetlerinin görünümü. *Milli Eğitim Dergisi*, 150, 40-45.

Zyl, E. V. (2008). The relation between stres and self-leadership characteristic samong a group of first-line supervisors working in a state organisation. *Tydskrifvir Geesteswetenskappe, Jaargang*, 48(4), 454-466.